

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 515/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Karkó, s. r. o., Sad na Studničkách 32, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Richard Karkó, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 137/2019-392 z 30. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 137/2019-392 z 30. januára 2020 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v procesnom postavení žalovaného v spore o zaplatenie peňažnej sumy vo výške 41 066,40 eur s príslušenstvom z titulu vrátenia neprávom prijatého peňažného plnenia proti žalobcovi obchodnej spoločnosti [REDACTED]

3. Žalobca svoj nárok opieral o tvrdenie, že sťažovateľ vystupoval ako žalobcov reprezentant, vykonával technický dozor a ďalšiu inžiniersku činnosť na stavbách zhotovovaných žalobcom. V súvislosti s touto činnosťou mal od obchodných partnerov žalobcu prijímať aj peňažné plnenia pre žalobcu. Na prijímanie peňažných plnení ale sťažovateľ nebol žalobcom splnomocnený, prijaté peňažné plnenia si navyše bez jeho súhlasu ponechal. Sťažovateľ sa v spore bránil tvrdením, že jeho záväzok vrátiť prijaté peňažné plnenie zanikol z dôvodu započítania sťažovateľových pohľadávok proti žalobcovi. Neskôr uviedol, že medzi ním a žalobcom neexistuje žiaden hmotnoprávny vzťah, a preto nie je v spore pasívne vecne legitimovaný.

4. Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 8 C 215/2011-317 zo 17. januára 2019 žalobu zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ ako žalovaný nie je v spore pasívne vecne legitimovaný, keďže medzi ním a žalobcom neexistoval žiaden právny vzťah. Proti rozsudku okresného súdu podal žalobca odvolanie. Krajský súd napadnutým rozhodnutím zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd napadnutým rozhodnutím neprimerane rozširujúco posúdil odvolanie podané žalobcom a napadnuté rozhodnutie založil na dôvodoch, ktoré žalobca v podanom odvolaní vôbec neformuloval, čím porušil § 379,

§ 380, ako aj § 383 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

6. Odvolací súd uviedol, že žalovaný mal oprávnenie prevziať platby od tretích osôb v mene žalobcu, čím založil pasívnu vecnú legitimáciu žalobcu v konaní. Týmto záverom odvolací súd nerešpektoval jednak skutkový stav zistený súdom prvej inštancie a ani obsah odvolania podaného žalobcom. Sťažovateľovi mala byť odňatá možnosť konať pred súdom, keďže odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou sťažovateľa o započítaní jeho pohľadávok oproti žalovanej pohľadávke, čím sťažovateľ v konaní pred súdom prvej inštancie dôvodil, prečo nebol povinný vrátiť žalobcovi prijaté peňažné plnenie.

7. Uvedený postup odvolacieho súdu je podľa sťažovateľa svojvoľný, v rozpore so zásadou kontradiktórnosti konania a porušujúci jeho právo na spravodlivý proces pred nestranným a nezávislým súdom, keďže zjavne zvýhodnil žalobcu na úkor sťažovateľa. Napadnuté rozhodnutie je prekvapivé a arbitrárne.

8. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktoré žiada zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie. Sťažovateľ si zároveň uplatňuje nárok na náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

16. Podľa § 379 CSP odvolací súd je rozsahom odvolania viazaný okrem prípadov, ak: a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a odvolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

17. Podľa § 380 ods. 1 CSP odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný.

18. Podľa § 380 ods. 2 CSP na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

19. Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu z dôvodu, že podľa názoru sťažovateľa krajský súd v rozpore s právnymi predpismi upravujúcimi konanie pred odvolacím súdom rozhodol o odvolaní

žalobcu nad rámec rozsahu a dôvodov uvedených odvolateľom, čím ho neprimerane zvýhodnil oproti sťažovateľovi ako žalovanému.

21. Ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade poukázať na skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu má kasačný charakter, teda došlo ním k zrušeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorému bola vec vrátená späť na ďalšie konanie, a konanie vo veci samej právoplatne nie je ukončené.

22. Ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie sú „výsledkové“ práva, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) vyplýva, že ústavný súd overuje, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred samotným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o ústavnej sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe (IV. ÚS 322/09).

24. Na účely preverenia, či napadnuté rozhodnutie krajského súdu výrazným a nezvratným spôsobom zasiahlo do sťažovateľových základných práv, resp. či výsledok

prezentujúci napadnutým rozhodnutím je konečný a nemožno ho v ďalšom procesnom postupe korigovať, sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

25. Krajský súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodu, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP.

26. Konkrétne vyslovil názor, že zo zhodných tvrdení strán sporu okresný súd nesprávne ustálil skutkový stav, keď uviedol, že sťažovateľ nemal žiadne oprávnenie preberať v mene žalobcu peňažné plnenie od tretích osôb. Na základe tohto nesprávneho skutkového záveru súd prvej inštancie žalobu zamietol bez toho, aby sa zaoberal procesnou obranou sťažovateľa o zániku záväzku sťažovateľa voči žalobcovi započítaním sťažovateľových pohľadávok voči žalovanému nároku. Ďalej uviedol, že úlohou okresného súdu bude vo veci opätovne rozhodnúť a svoje rozhodnutie riadne odôvodniť v súlade s § 220 ods. 2 CSP.

27. Uvedené závery krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nespĺňajú požiadavku výrazného, resp. nezvratného zásahu do sťažovateľom označených základných práv. Krajský súd nevyslovil záväzný právny názor ani nerozhodol s konečnou platnosťou, čo sa týka nejakej parciálnej otázky týkajúcej sa konania, poukázal na rozpornosť v dokazovaní pred súdom prvej inštancie, ktorá ho viedla k záveru o nutnosti zrušenia tohto rozhodnutia. Krajský súd uviedol, že okresný súd záver o absencii pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľa nedostatočne odôvodnil a nevysporiadal sa s ďalšími námietkami nielen žalobcu, ale aj sťažovateľa ako žalovaného.

28. Sťažovateľ namieta, že krajský súd rozhodol nad rámec obsahu podaného odvolania. V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti sťažovateľa, že v odvolaní podanom žalobcom proti rozsudku súdu prvej inštancie je ako odvolací dôvod uvedený dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, teda súd nesprávnym procesným postupom

znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom konkrétne uvádza, že súd neprihliadol na dôkazy svedčiace v prospech tvrdenia žalobcu o prekročení plnomocenstva sťažovateľom. Čo sa týka viazanosti odvolacieho súdu rozsahom odvolania podľa § 379 CSP, týmto obmedzením sa sleduje, aby odvolateľ špecifikoval, ktoré výroky rozhodnutia napáda, čo má následky aj z hľadiska účinkov podaného odvolania na rozhodnutie napadnuté odvolaním. V tejto veci žalobca napadol rozsudok okresného súdu ako celok, pričom žiadal, aby odvolací súd rozsudok zrušil, resp. zmenil tak, že žalobe vyhovie.

29. Ak sťažovateľ tvrdil, že záver krajského súdu prekračuje rámec podaného odvolania, ústavný súd dodáva, že odvolanie je riadnym opravným prostriedkom, pričom jeho obsah nemožno posudzovať prísne formálne, ale skôr materiálne, keďže prílišný formalizmus už v tomto štádiu konania by mohol mať za následok porušenie základného práva odvolateľa na prístup k odvolaciemu konaniu.

30. Na základe uvedených záverov ústavný súd konštatuje, že nenašiel žiadnu príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozhodnutím krajského súdu.

31. O zjavne neopodstatnenej ústavnej sťažnosti pritom možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

32. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom

na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v nej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu